

POLSKIE GÓRNICTWO NAFTOWE I GAZOWNICTWO S.A.

Program Uwolnienia Gazu

Projekt do publicznych konsultacji

Warszawa, 13 lutego 2012 roku

Spis treści

1.	Wprowadzenie	3
2.	Streszczenie	5
3.	Koncepcja funkcjonowania rynku gazowego w Polsce na potrzeby przeprowadzenia PUG	8
3.1.	Założenia przyjęte na potrzeby opracowania koncepcji	8
3.2.	Kształt rynku gazu ziemnego w Polsce	9
3.3.	Sposób regulacji rynku gazu ziemnego w Polsce	10
3.4.	Porozumienie Regulacyjne między Prezesem URE i PGNiG	11
4.	Program Uwolnienia Gazu (PUG)	12
4.1.	Termin przeprowadzenia PUG	12
4.2.	Źródło pozyskania gazu uwalnianego w ramach PUG	13
4.3.	Wolumen gazu oferowany w ramach PUG	14
4.4.	Produkty oferowane w ramach PUG	15
4.5.	Cena gazu oferowanego w ramach PUG	16
4.6.	Forma udostępniania gazu w ramach PUG	17
4.7.	Mechanizm ustalania ceny w ramach aukcji PUG	18
4.8.	Rynek hurtowy	19
4.9.	Zwolnienie mocy wyjścia	19

1. Wprowadzenie

W niniejszym dokumencie zaprezentowana została **koncepcja Programu Uwolnienia Gazu („PUG”)** na rynku gazu ziemnego w Polsce. W dokumencie opisane zostały również propozycje zmian modelu funkcjonowania rynku gazu.

Niniejszy dokument został opracowany przez spółkę **Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A. („PGNiG”)**.

Dokument ten przeznaczony jest do **publicznych konsultacji**, w ramach których obecni oraz potencjalni uczestnicy rynku oraz wszystkie zainteresowane instytucje i podmioty mogą zgłaszać swoje uwagi i sugestie związane z modelem realizacji PUG. W oparciu o wyniki konsultacji społecznych przygotowana zostanie szczegółowa koncepcja realizacji Programu Uwolnienia Gazu.

Niniejsza koncepcja PUG, została opracowana w oparciu o następujące dokumenty oraz źródła informacji:

- Rekomendacje dla programu uwalniania gazu ziemnego w Polsce, z dnia 15 listopada 2011 roku („**Rekomendacje odnośnie PUG**”) – dokument przygotowany przez Prezesa URE, którego celem było omówienie warunków przygotowania i przeprowadzenia przez PGNiG programu uwalniania gazu.
- Mapa drogowa uwolnienia cen gazu ziemnego – Projekt („**Mapa Drogowa-projekt**”) – dokument udostępniony przez Prezesa URE w dniu 22 grudnia 2011 roku, w którym przedstawiony został projekt priorytetowych działań ukierunkowanych na stworzenie konkurencyjnego rynku gazu ziemnego w Polsce.
- **Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego przez Prezesa URE** – dokument z dnia 30 września 2011 roku przygotowany przez Prezesa URE (DPK-PUG-111/10/2011).
- **Doświadczenia krajów członkowskich Unii Europejskiej z wdrażania programów uwolnienia gazu, w szczególności:**
  - Programu uwolnienia gazu w Wielkiej Brytanii (1992 – 1996),
  - Programu uwolnienia gazu w Niemczech (2003 – 2008),
  - Programu uwolnienia gazu w Hiszpanii (2001 – 2004),
  - Programu uwolnienia gazu we Francji (2004 – 2007),
  - Programu uwolnienia gazu na Węgrzech (od 2005 roku),
  - Programu uwolnienia gazu w Czechach (od 2007 roku).
- Wytyczne organizacji branżowych odnośnie zasad realizacji programów uwalniania gazu („**Wytyczne EFET**”) – dokument przygotowany przez European Federation of Energy Traders - Implementation of Gas Release Programmes for European Gas Market Development – czerwiec 2003.
- **Uzasadniona Opinia Komisji Europejskiej skierowana do Rzeczypospolitej Polskiej** w związku z naruszeniem zapisów Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/73/WE z dnia 13 lipca 2009 roku.

Koncepcja PUG zaprezentowana została w niniejszym dokumencie w następującym układzie:

- W **Rozdziale 2.** przedstawione zostało streszczenie koncepcji PUG,
- W **Rozdziale 3.** zaprezentowano koncepcję funkcjonowania rynku gazowego w Polsce, która stanowi fundament poprawnego przeprowadzenia PUG,
- W **Rozdziale 4.** zaprezentowano koncepcję realizacji PUG.

Uwagi do przedstawionego projektu Programu Uwolnienia Gazu należy zgłaszać w terminie do dnia 28.02.2012 r. w formie elektronicznej na załączonym formularzu na adres mailowy: pug.konsultacje@pgnig.pl .

2. Streszczenie

Koncepcja Programu Uwolnienia Gazu opisana w niniejszym dokumencie obejmuje dwa wzajemnie powiązane ze sobą obszary:

- Model funkcjonowania rynku gazu,
- Model realizacji PUG.

Główne założenia modelu funkcjonowania rynku gazu:

Realizacja PUG wymaga wprowadzenia **modyfikacji do stosowanych obecnie mechanizmów regulacji cen gazu ziemnego w Polsce**. Model regulacji cen gazu będzie następujący:

- Zawarcie **Porozumienia Regulacyjnego** pomiędzy PGNiG i Prezesem URE („Porozumienie Regulacyjne”, „Porozumienie”). Porozumienie stanowić będzie **dobrowolne zobowiązanie się stron** w okresie do 31 grudnia 2015 roku do przestrzegania określonych w nim zasad. W Porozumieniu Regulacyjnym precyzyjnie zdefiniowane zostaną następujące zagadnienia:
  - Metodologia kalkulacji ceny gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG (cena wynikająca z aukcji PUG – obowiązująca w pierwszym kwartale dostaw PUG),
  - Metoda indeksacji cen gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG w kolejnych kwartałach dostaw PUG do 31 grudnia 2015 roku,
- **Udostępnianie gazu przez PGNiG w ramach aukcji PUG** po cenie skalkulowanej zgodnie z metodą określoną w Porozumieniu Regulacyjnym (cena wynikająca z aukcji PUG, podlegająca indeksacji w kolejnych kwartałach),
- **Podjęcie przez Prezesa URE decyzji o zwolnieniu PGNiG oraz innych sprzedawców paliwa gazowego z obowiązku zatwierdzania taryf dla segmentu klientów nie będących gospodarstwami domowymi (instytucjonalnych),**
- **Utrzymanie obowiązku zatwierdzania taryf dla segmentu gospodarstw domowych**, przy założeniu przeniesienia na odbiorców domowych kosztów pozyskania paliwa gazowego przez PGNiG.

Zapisy Porozumienia Regulacyjnego będą w pełni spójne z zapisami szczegółowej koncepcji realizacji PUG.

Główne zasady Programu Uwalniania Gazu:

Koncepcja PUG zakłada udostępnienie przez PGNiG w ramach aukcji na lata **2013-2015** łącznych wolumenów gazu ziemnego GZ-50 w wysokości **do 70% wielkości rynku** (określonego na bazie roku 2011), czyli do łącznej wysokości **9,4 mld m³/rocznie**. Aukcje PUG zostaną przeprowadzone na zasadach gwarantujących publiczny i równy dostęp wszystkim zainteresowanym podmiotom. W aukcjach PUG PGNiG S.A. nie będzie występować jako podmiot kupujący (w aukcjach będą mogły natomiast uczestniczyć spółki zależne PGNiG, w tym spółki OSD, OSM, producenci energii oraz spółki handlowe).

W ramach PUG gaz udostępniany będzie w **Punkcie Wirtualnym**, zlokalizowanym w systemie przesyłowym OGP Gaz-System. W ramach aukcji PUG gaz udostępniany będzie w formie **kontraktów rocznych** (dostawy w latach 2013, 2014 i 2015). Poniżej zaprezentowana została ogólna charakterystyka oferowanych produktów.

Produkt oferowany w ramach PUG - kontrakty roczne:

- **Transze** –10 000 MWh (~ 1 mln m³).
- **Okres dostawy** – odpowiednio rok 2013, 2014 i 2015.
- **Termin rozpoczęcia dostaw** – 1 stycznia każdego roku.
- **Profil dostawy** – stały.
- **Cena dostawy** – w pierwszym kwartale 2013 roku - cena ustalona w ramach aukcji PUG; w kolejnych kwartałach cena indeksowana zgodnie z metodą zdefiniowaną w Porozumieniu Regulacyjnym.

Kontrakty PUG zakładać będą obowiązek fizycznej dostawy, ale także fizycznego odbioru gazu na poziomie 100% zakontraktowanych wolumenów (czyli analogicznie jak ma to miejsce w przypadku handlu energią elektryczną na giełdzie towarowej). Uczestnicy aukcji będą jednak posiadali możliwość odsprzedaży gazu w ramach rynku giełdowego.

W ramach PUG gaz udostępniany będzie w systemie aukcyjnym organizowanym przy wsparciu giełdy towarowej. Zgodnie z wytycznymi Prezesa URE gaz będzie oferowany w ramach PUG w **5 aukcjach** organizowanych w regularnych odstępach **co 2 tygodnie**. W każdej z aukcji udostępniane będzie do 1,9 mld m³ gazu dla każdego roku funkcjonowania PUG (ca 14% rynku). Po przeprowadzeniu aukcji PUG, na giełdzie towarowej zostanie uruchomiony **rynek wtórny**, na którym będzie możliwość swobodnego obrotu gazem ziemnym. Na rynku wtórnym podmioty, które zakupiły gaz w ramach PUG będą mogły nim swobodnie handlować. Handel na rynku wtórnym będzie mógł być prowadzony **zarówno na rynku giełdowym, jak i w ramach kontraktów bilateralnych (OTC)¹**, jak to się dzieje na wszystkich rozwiniętych rynkach gazu ziemnego. Gaz oferowany przez PGNiG w ramach aukcji PUG, a także gaz sprzedawany na rynku wtórnym, **podlegać będą standardowym zasadom dotyczącym bilansowania**, określonym w IRIESP oraz IRIESD.

Wyjściowa cena gazu oferowanego w ramach aukcji PUG, ustalana będzie w oparciu o cenę hurtową uwzględniającą **średnie koszty pozyskania paliwa gazowego przez PGNiG ze wszystkich źródeł, uwzględniające:**

- koszty pozyskania gazu z importu dla całego portfolio importowego PGNiG,
- koszty pozyskania gazu krajowego, wraz z należnym zwrotem z zaangażowanego kapitału,
- koszty utrzymywania zapasów obowiązkowych zgodnie z obowiązującymi przepisami,

---

¹ Handel w ramach rynku OTC będzie możliwy po zniesieniu przez Prezesa URE obowiązku zatwierdzenia taryf na sprzedaż paliwa gazowego.

- opłaty pobierane przez OGP Gaz–System (dalej także „OSP”) za wprowadzenie gazu do systemu przesyłowego, czyli do tzw. Punktu Wirtualnego,
- marżę hurtową PGNiG.

W celu zwiększenia atrakcyjności PUG zakładane jest wprowadzenie **dyskonta w stosunku do ceny hurtowej**, motywującego potencjalnych uczestników aukcji do zakupu gazu w ramach PUG. **Poziom dyskonta** ceny gazu oferowanego w ramach PUG w stosunku do ceny hurtowej będzie **równy marży hurtowej PGNiG**.

W ramach mechanizmów aukcyjnych wyjściowa cena gazu w ramach PUG podlegać będzie dalszym modyfikacjom w oparciu o poziom popytu.

W celu zapewnienia pokrycia przez PGNiG poniesionych rzeczywistych kosztów pozyskania gazu oraz uniknięcia sytuacji, w której PGNiG generuje nieuzasadnione zyski z działalności obrotu hurtowego wprowadzony zostanie precyzyjnie zdefiniowany **system okresowej indeksacji ceny gazu oferowanego w ramach PUG** (cena aukcyjna w pierwszym kwartale dostaw PUG; indeksacja w kolejnych kwartałach dostaw PUG do 31 grudnia 2015 roku).

Termin przeprowadzenia PUG jest uzależniony od przygotowania rynku od strony prawnej, regulacyjnej i organizacyjnej do przeprowadzenia tego typu programu. W chwili obecnej bardzo trudno jest określić realny termin przeprowadzenia PUG, ze względu na fakt, iż większość koniecznych modyfikacji systemu prawnego, regulacyjnego i organizacji rynku jest niezależna od działań pozostających w gestii PGNiG.

W ocenie PGNiG przeprowadzenie PUG, zgodnie z niniejszą koncepcją, powinno się odbyć w terminie **2 - 3 miesięcy** od momentu podpisania Porozumienia Regulacyjnego, wdrożenia niezbędnych zmian prawnych, regulacyjnych oraz organizacyjnych (zależnych od PGNiG) i kontynuowania programu przez dwanaście kolejnych kwartałów (**3 lata**). Taki okres przejściowy jest niezbędny dla potencjalnych uczestników Programu Uwolnienia Gazu do przygotowania się do uczestnictwa w PUG, a w szczególności podpisania niezbędnych umów z OSP i giełdą towarową. Na potrzeby niniejszej koncepcji przyjęte zostało założenie, iż niezbędne zmiany prawne, regulacyjne i organizacyjne zostaną przeprowadzone w terminie umożliwiającym **rozpoczęcie dostaw gazu oferowanego w ramach PUG z dniem 1 stycznia 2013 roku**.

3. Koncepcja funkcjonowania rynku gazowego w Polsce na potrzeby przeprowadzenia PUG

3.1. Założenia przyjęte na potrzeby opracowania koncepcji

Główne założenia przyjęte przez PGNiG na potrzeby opracowania koncepcji PUG, a także uwarunkowane tym programem przebudowy modelu rynku gazu ziemnego, obejmują:

- **Stworzenie warunków do zaistnienia realnej i trwałej konkurencji na rynku gazu ziemnego w Polsce** i rzeczywistej możliwości wyboru sprzedawcy.
- **Spełnienie wymogów Komisji Europejskiej** odnośnie zmiany mechanizmów regulacyjnych na rynku gazu ziemnego w Polsce.

W dniu 26 czerwca 2009 roku Komisja Europejska skierowała do Rzeczypospolitej Polskiej uzasadnioną opinię dotyczącą naruszenia dyrektyw rynkowych. Zarzuty Komisji Europejskiej, przedstawione w uzasadnionej opinii, dotyczą stosowanych mechanizmów regulacji cen na rynku gazu ziemnego w Polsce. Zdaniem Komisji ceny, zarówno dla odbiorców hurtowych, jak i detalicznych, **powinny być ustalane wyłącznie w wyniku gry rynkowej popytu i podaży**. Stosowanie cen regulowanych, co do zasady nie jest złamaniem postanowień Dyrektywy, o ile środki takie zostały przyjęte w ogólnym interesie gospodarczym, a także że są stosowane zgodnie z zasadami: proporcjonalności, przejrzystości oraz równości dostępu unijnym przedsiębiorcom gazowym do odbiorców krajowych. **Komisja uznała, że system cen regulowanych stosowany na polskim rynku gazu, w oparciu o ustawę Prawo energetyczne, nie spełnia wymogów Dyrektywy, przez co narusza prawo Unii Europejskiej.** W związku z powyższym faktyczne rozwiązanie problemu zgłoszonego przez Komisję Europejską wymaga zmiany mechanizmów regulacyjnych stosowanych obecnie na rynku (likwidację mechanizmów regulacji taryfowej w stosunku do odbiorców instytucjonalnych), a także częściowej zmiany koncepcji funkcjonowania rynku gazu ziemnego w Polsce.

- **Konieczność ochrony odbiorców końcowych** przed nieuzasadnionym wzrostem cen paliwa gazowego poprzez:
  - Utrzymanie regulowanych cen gazu dla odbiorców domowych,
  - Utworzenie płynnego rynku wtórnego oraz uwolnienie cen dla odbiorców instytucjonalnych.
- **Konieczność stopniowego doprowadzenia do zrównania cen** na krajowym rynku gazu ziemnego z cenami funkcjonującymi na rozwiniętych rynkach gazowych państw członkowskich Unii Europejskiej, celem zapewnienia trwałości zmian zainicjowanych programem PUG. Utrzymanie administracyjnie ustalonej różnicy cen między krajowym rynkiem gazu ziemnego i rozwiniętymi rynkami gazowymi (po zakończeniu PUG), najprawdopodobniej doprowadzi do wycofania się nowych sprzedawców z rynku i powrotu do sytuacji sprzed wdrożenia PUG.

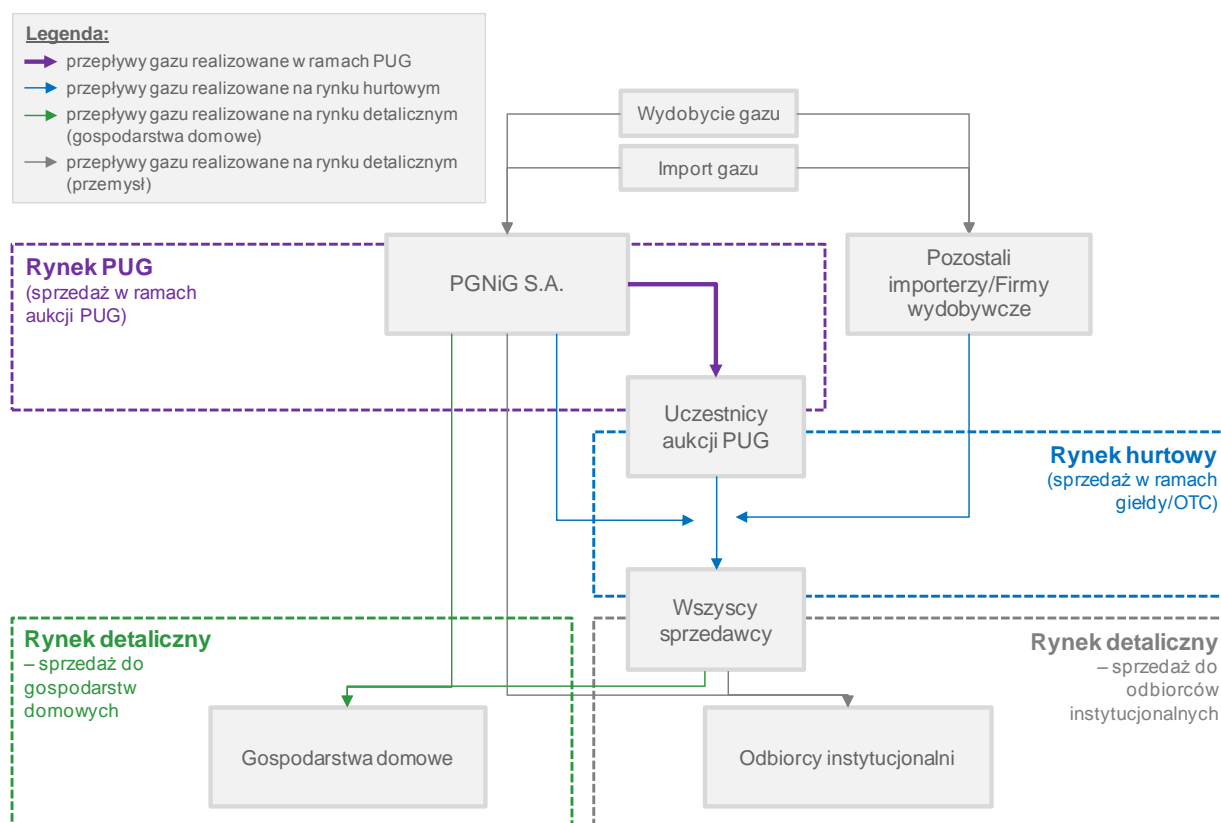
3.2. Kształt rynku gazu ziemnego w Polsce

Koncepcja realizacji PUG zakłada wprowadzenie podziału rynku gazowego na następujące elementy składowe:

- I. **Rynek PUG** – obejmujący sprzedaż przez PGNiG gazu ziemnego pochodzącego z importu oraz wydobycia krajowego innym uczestnikom rynku w ramach aukcji, celem dalszej odsprzedaży,
- II. **Rynek hurtowy** – obejmujący sprzedaż gazu przez uczestników aukcji PUG, importerów gazu ziemnego (w tym PGNiG) oraz firmy wydobywające paliwo gazowe innym uczestnikom rynku celem jego dalszej odsprzedaży,
- III. **Rynek detaliczny** – obejmujący sprzedaż gazu do odbiorców końcowych, podzielony na:
  - a. **Rynek sprzedaży detalicznej do odbiorców instytucjonalnych** oraz
  - b. **Rynek sprzedaży detalicznej do gospodarstw domowych.**

Na rysunku 1. przedstawiono graficzny układ poszczególnych elementów składowych rynku gazu ziemnego w Polsce, w rekomendowanym przez PGNiG kształcie.

Rysunek 1: Struktura rynku gazu ziemnego w Polsce, w rekomendowanym kształcie

Źródło: Opracowanie własne PGNiG

3.3. Sposób regulacji rynku gazu ziemnego w Polsce

Zgodnie z wytycznymi Prezesa URE koncepcja PUG zakłada stosowanie następujących rozwiązań regulacyjnych:

- Zawarcie **Porozumienia Regulacyjnego** pomiędzy PGNiG i Prezesem URE („Porozumienie Regulacyjne”, „Porozumienie”). Porozumienie stanowić będzie **dobrowolne zobowiązanie się stron**, w okresie do 31 grudnia 2015 roku, do przestrzegania określonych w nim zasad. W Porozumieniu Regulacyjnym precyzyjnie zdefiniowane zostaną następujące zagadnienia:
  - Metodologia kalkulacji ceny gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG (cena wyjściowa aukcji PUG – obowiązująca w pierwszym kwartale 2013 roku),
  - Metoda indeksacji cen gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG w terminie od kwietnia 2013 do grudnia 2015 roku,
- Udostępnianie gazu przez PGNiG w ramach aukcji PUG po cenie skalkulowanej zgodnie z metodą określoną w Porozumieniu Regulacyjnym (cena wyjściowa aukcji, podlegająca indeksacji w kolejnych kwartałach).
- Podjęcie przez Prezesa URE decyzji o zwolnieniu PGNiG oraz innych sprzedawców paliwa gazowego z obowiązku zatwierdzania taryf dla segmentu klientów nie będących gospodarstwami domowymi (instytucjonalnych),
- Utrzymanie obowiązku zatwierdzania taryf dla segmentu gospodarstw domowych, przy założeniu przeniesienia na odbiorców domowych ceny hurtowej określonej zgodnie z Porozumieniem Regulacyjnym.

Zwolnienie sprzedawców z obowiązku zatwierdzania taryf dla segmentu klientów instytucjonalnych, w sposób bezpośredni spełni wymagania Komisji Europejskiej, wyrażone w uzasadnionej opinii z dnia 26 czerwca 2009 roku.

Handel gazem na rynku hurtowym (rynek wtórny) będzie zwolniony z obowiązku zatwierdzania taryf i będzie prowadzony zarówno na rynku giełdowym, jak i w oparciu o rynek OTC, podobnie jak to się dzieje na wszystkich rozwiniętych rynkach gazu ziemnego.

Brak podpisania Porozumienia Regulacyjnego implementującego warunki określone w projekcie PUG stanowić będzie wystarczającą przesłankę do odstąpienia przez PGNiG od realizacji zobowiązań podjętych przez PGNiG w zakresie PUG.

3.4. Porozumienie Regulacyjne między Prezesem URE i PGNiG

Porozumienie Regulacyjne stanowić będzie wzajemne zobowiązanie się stron (Prezesa URE i PGNiG) do przestrzegania określonych w nim zasad w okresie realizacji PUG.

Zapisy Porozumienia Regulacyjnego będą w pełni spójne z zapisami szczegółowej koncepcji realizacji PUG, przygotowanej przez PGNiG (po uwzględnieniu wyników publicznych konsultacji).

Główne elementy Porozumienia Regulacyjnego obejmować będą:

- a) Okres obowiązywania Porozumienia,
- b) Metodę kalkulacji ceny gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG,
- c) Metodę indeksacji cen gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG.

Ad a) Okres obowiązywania Porozumienia

Porozumienie Regulacyjne obowiązywać będzie strony (Prezesa URE oraz PGNiG) **do 31 grudnia 2015 roku**.

Ad b) Mechanizm kalkulacji cen gazu oferowanego w ramach PUG

Wyjściowa cena gazu oferowanego w ramach aukcji PUG, ustalana będzie w oparciu cenę hurtową, uwzględniającą **średnie koszty pozyskania paliwa gazowego ze wszystkich źródeł** (gaz z importu oraz gaz ze źródeł krajowych).

Mechanizm kalkulacji cen gazu oferowanego w ramach PUG został opisany **w rozdziale 4.5** w dalszej części niniejszego dokumentu.

Ad c) Metoda indeksacji cen gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG

W celu zapewnienia pokrycia przez PGNiG poniesionych rzeczywistych kosztów pozyskania gazu oraz uniknięcia sytuacji, w której PGNiG będzie generował nieuzasadnione zyski z działalności obrotu hurtowego, wprowadzony zostanie precyzyjnie zdefiniowany system okresowej indeksacji ceny gazu oferowanej w ramach PUG (indeksacja kwartalna, począwszy od drugiego kwartału dostaw w ramach PUG).

Zasady indeksacji ceny gazu oferowanego przez PGNiG w ramach PUG zostały opisane **w rozdziale 4.5** w dalszej części niniejszego dokumentu.

4. Program Uwolnienia Gazu (PUG)

4.1. Termin przeprowadzenia PUG

Termin przeprowadzenia PUG jest uzależniony od przygotowania rynku od strony prawnej, regulacyjnej i organizacyjnej do przeprowadzenia tego typu programu. W chwili obecnej trudno jest określić realny termin przeprowadzenia PUG, ze względu na fakt, iż większość koniecznych do przeprowadzenia przekształceń jest niezależna od działań pozostających w gestii PGNiG. Niemniej jednak PGNiG uważa, iż realne jest przeprowadzenie PUG w okresie umożliwiającym dostawę paliwa gazowego począwszy od 01.01.2013 r.

PGNiG jest gotowe zobowiązać się do rozpoczęcia PUG nie później niż 3 miesiące od momentu podpisania Porozumienia Regulacyjnego i wdrożenia wszystkich koniecznych zmian prawnych, regulacyjnych i organizacyjnych (w tym zmian opisanych w niniejszym dokumencie), oraz kontynuowania programu przez 3 lata.

Poniżej przedstawiono ramowy harmonogram działań koniecznych dla przeprowadzenia PUG.

Rysunek 2: Ramowy harmonogram przeprowadzenia PUG

Zadanie	Odpow.	Ramowy harmonogram	
1. Publikacja wstępnej koncepcji PUG	PGNiG	14.02.2012 r.	
2. Konsultacje społeczne koncepcji PUG	PGNiG	2 tygodnie	
3. Opracowanie szczegółowej koncepcji PUG	PGNiG	2 - 4 tygodnie	
4. Publikacja szczegółowej koncepcji PUG	PGNiG		
5. Wprowadzenie niezbędnych zmian prawnych koniecznych dla przeprowadzenia PUG	MG, Prezes URE		1 - 3 m-cy
6. Wprowadzenie niezbędnych zmian regulacyjnych koniecznych dla przeprowadzenia PUG	Prezes URE, PGNiG, operatorzy rynku		1 - 3 m-cy
7. Wprowadzenie zmian organizacyjnych koniecznych dla przeprowadzenia PUG	operatorzy rynku, giełda tow.		1 - 3 m-cy
8. Zakończenie przygotowania ram prawno-regulacyjnych i organizacyjnych warunkujących realizację PUG	j.w.		
9. Zapewnienie gotowości do realizacji PUG oraz przygotowanie uczestników rynku do planowanych aukcji PUG	PGNiG/uczestnicy rynku		2-3 m-ce
10. Rozpoczęcie realizacji PUG (pierwsza aukcja)	PGNiG		

Na potrzeby niniejszej koncepcji przyjęte zostało założenie, iż niezbędne zmiany prawne, regulacyjne i organizacyjne zostaną przeprowadzone w terminie umożliwiającym **rozpoczęcie dostaw gazu oferowanego w ramach PUG z dniem 1 stycznia 2013 roku.**

4.2. Źródło pozyskania gazu uwalnianego w ramach PUG

Zgodnie z zapisami Wytycznych EFET odnośnie organizacji programów uwolnienia gazu, uwolniony gaz powinien zostać udostępniony:

- a) na więcej niż jednym punkcie wejścia do systemu,
- b) na punkcie, w którym monopolista przyjmuje największe ilości gazu z importu,
- c) w miejscu wybranym przy uwzględnieniu możliwości dalszego transportu gazu.

Dodatkowo, zgodnie z tymi wytycznymi gaz uwalniany nie powinien pochodzić z jednego źródła, lecz obejmować całe portfolio pozyskania gazu przez podmiot dominujący.

Uczestnicy badania ankietowego prowadzonego przez Urząd Regulacji Energetyki, wyrazili potrzebę udostępnienia gazu w ramach Punktu Wirtualnego lub, w przypadku braku takiej możliwości, o udostępnienie w innych określonych punktach wejścia do systemu, ale przy zapewnieniu możliwości transportu gazu do dowolnego punktu wejścia/wyjścia z systemu.

W związku z powyższym PGNiG proponuje, aby zgodnie z rekomendacją EFET oraz wytycznymi Prezesa URE, gaz ziemny udostępniany w ramach PUG obejmował portfolio złożone z całego portfela pozyskania gazu ziemnego, tzn. zawierał zarówno gaz z kontraktów importowych, jak i wydobywania własnego PGNiG.

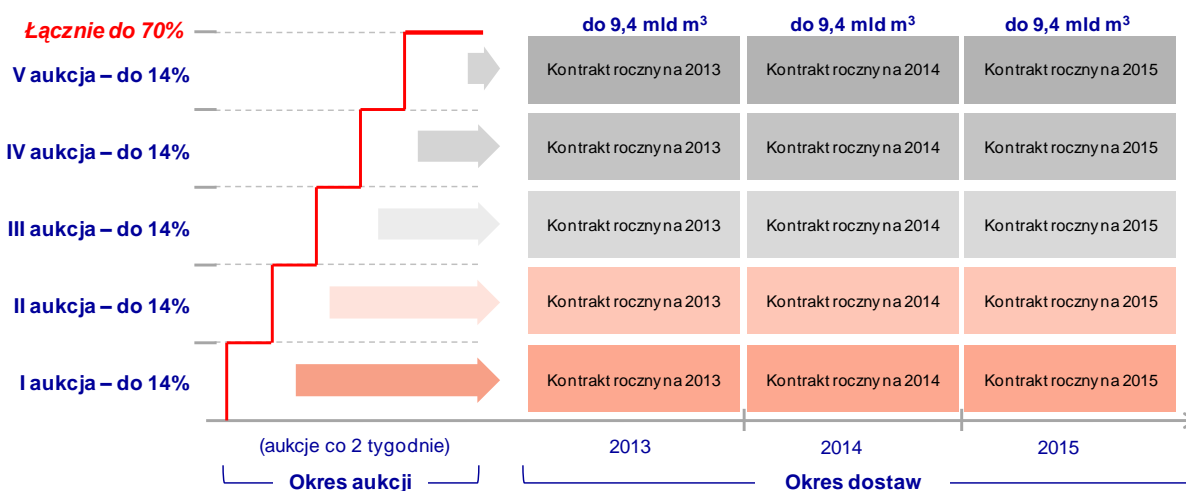
Gaz udostępniany przez PGNiG w ramach PUG **udostępniany będzie na Punkcie Wirtualnym**, zorganizowanym w ramach systemu przesyłowego OGP Gaz-System. Rozwiązanie takie wymaga wdrożenia przez OGP Gaz-System koniecznych zmian organizacyjnych oraz zmian zapisów IRiESP.

4.3. Wolumen gazu oferowany w ramach PUG

Zgodnie z wytycznymi Prezesa URE koncepcja PUG zakłada udostępnienie przez PGNiG w ramach aukcji na lata **2013-2015** łącznych wolumenów gazu ziemnego GZ-50 w wysokości **do 70% wielkości rynku**, czyli do łącznej wysokości **9,4 mld m³/rocznie**. Aukcje PUG zostaną przeprowadzone na zasadach gwarantujących publiczny i równy dostęp wszystkim zainteresowanym podmiotom. W aukcjach PUG PGNiG S.A. nie będzie występować jako podmiot kupujący (w aukcjach będą mogły natomiast uczestniczyć spółki zależne PGNiG, w tym spółki OSD, OSM, wytwórcy energii oraz spółki handlowe).

W każdej z aukcji maksymalny wolumen gazu dostępnego do zakupu dla pojedynczego podmiotu będzie ograniczony do 25% wolumenu oferowanego w ramach pojedynczej aukcji.

Rysunek 3: Wolumen gazu oferowany w ramach PUG - rysunek poglądowy

Źródło: Opracowanie własne PGNiG

W celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw gazu ziemnego dla wszystkich klientów zaopatrywanych obecnie przez PGNiG, a także bezpieczeństwa funkcjonowania krajowego systemu gazowego, konieczne jest wprowadzenie następujących mechanizmów zabezpieczających:

- Wprowadzenie mechanizmów **ograniczających możliwość wywozu** gazu zakupionego w ramach PUG,
- Wprowadzenie mechanizmu kontrolnego, w ramach którego:
  - Giełda towarowa informuje OSP oraz Prezesa URE o planowanych punktach dostawy paliwa gazowego zakupionego w ramach PUG,
  - Prezes URE weryfikuje informacje otrzymane od giełdy towarowej, przede wszystkim w zakresie punktów dostaw gazu zakupionego w ramach PUG (w szczególności tych dotyczących punktów wyjścia z krajowego systemu przesyłowego (wywóz)),
  - Prezes URE przekazuje zweryfikowane informacje Ministrowi właściwemu do spraw gospodarki, odpowiedzialnemu za bezpieczeństwo energetyczne kraju, o punktach dostawy gazu zakupionego w ramach PUG wraz ze stosowną opinią na temat dalszego prowadzenia aukcji,
  - Na podstawie powyższej informacji Minister właściwy do spraw gospodarki udziela zgody na realizację kolejnej aukcji przy uwzględnieniu ryzyka niezbilansowania systemu gazowego oraz wyeliminowaniu możliwych zakłóceń w dostawach gazu do odbiorców zlokalizowanych na terytorium RP.
- Możliwość odstąpienia od PUG przez PGNiG w przypadku stwierdzenia zagrożeń dla zbilansowania odbiorców PGNiG, którzy podjęli decyzję o kontynuacji współpracy z dotychczasowym dostawcą oraz zagrożeń dla funkcjonowania całości systemu krajowego.

4.4. Produkty oferowane w ramach PUG

Gaz udostępniany przez PGNiG w ramach PUG udostępniany będzie w **Punkcie Wirtualnym**, zlokalizowanym w systemie przesyłowym OGP Gaz-System. W ramach aukcji PUG gaz udostępniany będzie w formie **kontraktów rocznych** (dostawy w latach 2013, 2014 i 2015). Poniżej zaprezentowana została ogólna charakterystyka oferowanych produktów.

Produkt oferowany w ramach PUG - kontrakty roczne:

- **Transze** –10 000 MWh (~ 1 mln m³).
- **Okres dostawy** – odpowiednio rok 2013, 2014 i 2015.
- **Termin rozpoczęcia dostaw** – 1 stycznia każdego roku.
- **Profil dostawy** – stały.
- **Cena dostawy** – w pierwszym kwartale 2013 roku cena ustalona w ramach aukcji PUG; w kolejnych kwartałach cena indeksowana zgodnie z metodą zdefiniowaną w Porozumieniu Regulacyjnym.

Kontrakty PUG zakładać będą **obowiązek fizycznej dostawy, ale także fizycznego odbioru gazu** na poziomie 100% zakontraktowanych wolumenów (czyli analogicznie jak ma to miejsce w przypadku handlu energią elektryczną na giełdzie towarowej). Uczestnicy aukcji będą posiadali możliwość odsprzedaży gazu w ramach rynku giełdowego.

Kontrakty udostępnione przez PGNiG będą mogły podlegać **modyfikacji na rynku giełdowym w ramach standardowych procedur giełdowych**, np. kaskadowane na produkty kwartalne, miesięczne oraz tygodniowe – zróżnicowanie kontraktów będzie uzależnione od różnorodności kontraktów utworzonych przez giełdę towarową i na niej notowanych.

4.5. Cena gazu oferowanego w ramach PUG

Zgodnie z wytycznymi branżowymi EFET odnośnie organizacji programów uwolnienia gazu, PUG powinien zakończyć się sukcesem pod warunkiem, że cena po jakiej oferowany jest gaz będzie „wystarczająco” atrakcyjna dla klientów. Wytyczne precyzują, iż cena powinna być obliczona w oparciu o średnią ważoną cenę zakupu gazu przez podmiot dominujący (Weighted Average Cost of Gas - WACOG). Ponadto cena ta nie powinna być wyższa niż cena hurtowa kalkulowana „wstecznie” od ceny detalicznej, płaconej przez klientów podmiotu dominującego.

Analiza porównawcza programów uwolnienia gazu prowadzonych w innych państwach UE wykazała preferencję do stosowania metody wyceny udostępnianego gazu opartej na średnioważonym koszcie zakupu gazu (WACOG).

Wyjściowa cena gazu oferowanego w ramach aukcji PUG, ustalana będzie w oparciu o cenę hurtową, uwzględniającą **koszty pozyskania paliwa gazowego ze wszystkich źródeł**, w tym:

- koszty pozyskania gazu z importu dla całego portfolio importowego PGNiG,
- koszty pozyskania gazu krajowego, wraz z należnym zwrotem z zaangażowanego kapitału,
- koszty utrzymywania zapasów obowiązkowych zgodnie z obowiązującymi przepisami,
- opłaty pobierane przez OGP Gaz-System za wprowadzenie gazu do systemu przesyłowego, czyli do tzw. wirtualnego punktu,
- marżę hurtową PGNiG.

W celu stworzenia przestrzeni dla konkurencji zakładane jest wprowadzenie **dyskonta w stosunku do ceny hurtowej**, motywującego potencjalnych uczestników aukcji do zakupu gazu w ramach PUG. **Poziom dyskonta** ceny gazu oferowanej w ramach PUG w stosunku do ceny hurtowej będzie **równy marży hurtowej PGNiG**.

Jednocześnie, w celu zapewnienia atrakcyjności PUG, a także ochrony odbiorców przed nadmiernym wzrostem opłat, gaz udostępniany w ramach PUG, w systemie aukcyjnym organizowanym przy wsparciu giełdy towarowej, powinien być zwolniony z wszelkich opłat transakcyjnych związanych ze sprzedażą gazu w ramach aukcji.

Cena gazu, uwzględniająca dyskonto motywujące do udziału w aukcji PUG, stanowić będzie **cenę wyjściową** aukcji gazu w ramach PUG. Cena wyjściowa aukcji podlegać będzie dalszej modyfikacji w ramach mechanizmu aukcyjnego w zależności od zleceń złożonych przez uczestników aukcji.

Cena, po której rozliczane będą faktyczne dostawy gazu zakupionego w ramach aukcji (**cena transakcyjna**), podlegać będzie **kwartalnej indeksacji** według następujących zasad:

- w pierwszym kwartale 2013 roku cena paliwa gazowego dostarczanego w ramach PUG będzie ustalona na poziomie ceny transakcyjnej,
- w kolejnych kwartałach (w tym także w pierwszych kwartałach dostaw w ramach kontraktów na lata 2014 i 2015) cena paliwa będzie indeksowana (w górę lub w dół) według precyzyjnie zdefiniowanego modelu indeksacji zapisanego w Porozumieniu Regulacyjnym,
- model indeksacji ceny paliwa gazowego dostarczanego do klientów w ramach PUG określać będzie:
  - zasady kwartalnej indeksacji ceny gazu (cena gazu w poprzednim kwartale * wskaźnik indeksacji)
  - zasady kalkulacji wskaźnika indeksacji (oparte np. na zmianach kursów walutowych, cen produktów ropopochodnych, cen gazu na rynkach giełdowych), a także
  - źródła pozyskania danych odnośnie poszczególnych parametrów wykorzystywanych w procesie indeksacji.

Zasady indeksacji ceny gazu oferowanego w ramach PUG zostaną precyzyjnie zdefiniowane w Porozumieniu Regulacyjnym i będą udostępnione wszystkim uczestnikom rynku. W celu zachowania pełnej transparentności

stosowanego rozwiązania, prowadzone obliczenia indeksacji przekazane zostaną przez PGNiG Prezesowi UOKiK w celu dokonania zgodności kalkulacji ceny z ustaloną w Porozumieniu Regulacyjnym metodologią jej kalkulacji.

4.6. Forma udostępniania gazu w ramach PUG

Uczestnicy badania ankietowego prowadzonego przez Prezesa URE zasugerowali przeprowadzenie aukcji przez PGNiG, lub przez PGNiG przy współudziale giełdy towarowej. Podobnie analiza porównawcza programów uwolnienia gazu, prowadzonych w innych państwach UE, wykazała wyraźną preferencję dla systemów aukcyjnych (Węgry, Francja, Hiszpania, Niemcy, Wielka Brytania) realizowanych okresowo, przy stopniowym wzroście wielkości udostępnianych wolumenów.

Dlatego też PGNiG proponuje przeprowadzenie **sprzedaży gazu w formie aukcji, realizowanych przy wsparciu giełdy towarowej**. Aukcje PUG zostaną przeprowadzone na zasadach gwarantujących publiczny i równy dostęp wszystkim zainteresowanym podmiotom. W aukcjach PUG PGNiG S.A. nie będzie występować jako podmiot kupujący (w aukcjach będą mogły natomiast uczestniczyć spółki zależne PGNiG, w tym spółki OSD, OSM, wytwórcy energii oraz spółki handlowe).

W ramach PUG, gaz będzie udostępniany przez PGNiG w **Punkcie Wirtualnym**, zlokalizowanym w systemie przesyłowym OGP Gaz-System.

Zgodnie z wytycznymi Prezesa URE w ramach PUG gaz będzie oferowany w 5 aukcjach organizowanych w regularnych odstępach co 2 tygodnie. W każdej z aukcji udostępniane będzie około 1,9 mld m³ gazu dla każdego roku funkcjonowania PUG (ca 14% rynku gazu wysokometanowego). Po przeprowadzeniu aukcji zostanie uruchomiony na giełdzie towarowej rynek wtórny, na którym będzie możliwość swobodnego obrotu gazem ziemnym.

W każdej z aukcji maksymalny wolumen gazu dostępnego do zakupu dla pojedynczego podmiotu będzie ograniczony do 25% wolumenu oferowanego w ramach pojedynczej aukcji.

Każda z aukcji zostanie poprzedzona uzyskaniem przez PGNiG zgody na jej przeprowadzenie na zasadach określonych w rozdziale 4.3.

Gaz udostępniany przez PGNiG w ramach aukcji PUG, będzie mógł być odsprzedawany innym uczestnikom rynku na rynku hurtowym (rynek wtórny) i udostępniany w Punkcie Wirtualnym w systemie przesyłowym OGP Gaz-System. Dostęp do hurtowego rynku gazu nie będzie ograniczony. Prawo udziału w rynku po stronie sprzedażowej posiadać będą wszystkie podmioty dysponujące gazem ziemnym, w tym:

- podmioty, które zakupiły gaz od PGNiG w ramach aukcji PUG,
- niezależne od PGNiG podmioty prowadzące działalność obrotu gazem ziemnym z zagranicą,
- niezależne od PGNiG podmioty prowadzące działalność wydobywczą w Polsce,
- spółki z GK PGNiG (z wyłączeniem PGNiG S.A.),
- inne podmioty (banki, brokerzy, itp.).

Sposób organizacji rynku hurtowego nie będzie ograniczony do zorganizowanego systemu giełdowego. Dostępna będzie także, wzorem zaawansowanych europejskich rynków gazowych, możliwość handlu gazem w ramach kontraktów bilateralnych (OTC). **Obrót gazem na rynku hurtowym (rynek wtórny) będzie zwolniony z obowiązku zatwierdzania taryf**, niezależnie od tego czy będzie prowadzony w ramach zorganizowanego rynku giełdowego, czy też w ramach kontraktów bilateralnych (OTC).

Gaz oferowany przez PGNiG w ramach aukcji PUG, a także gaz sprzedawany w ramach rynku hurtowego, **podlegać będą standardowym zasadom dotyczącym bilansowania**, określonym w IRIESP oraz IRIESD.

4.7. Mechanizm ustalania ceny w ramach aukcji PUG

Cena wyjściowa sprzedaży gazu w ramach aukcji PUG ustalana będzie zgodnie z zapisami Porozumienia Regulacyjnego między PGNiG i Prezesem URE, i będzie uwzględniała dyskonto motywujące do udziału w aukcji. Cena ta podlegać będzie dalszej modyfikacji w ramach mechanizmów aukcyjnych giełdy.

Cena wyjściowa aukcji stanowić będzie dolną granicę cenową, poniżej której nie będzie możliwe zawarcie kontraktu sprzedaży/zakupu gazu.

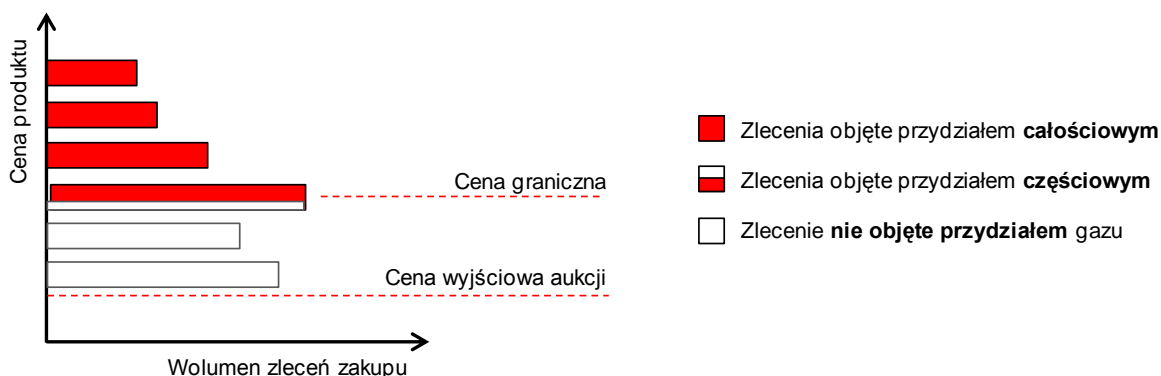
Uczestnicy aukcji będą mogli składać zlecenia zakupu określonej **liczby jednostek oferowanego produktu** wraz z podaniem **ceny** po jakiej są gotowi dokonać zakupu.

Cena, po której nastąpi rozliczenie transakcji (**cena transakcyjna**), ustalana będzie indywidualnie dla każdego zlecenia, zgodnie z następującymi zasadami:

- Cena transakcyjna dla wolumenów objętych przydziałem równa jest cenie zaoferowanej w zleceniu,
- Przydział gazu następuje w kolejności od najwyższych do najniższych zleceń zakupu,
- Przydział gazu po cenie granicznej (wyczerpującej wolumen udostępniony na aukcji) nastąpi pro-rata złożonych zleceń,
- Zlecenia zakupu po cenie niższej niż cena graniczna nie zostaną zrealizowane.

Poniżej przedstawiono rysunek poglądowy obrazujący mechanizm ustalania ceny w ramach mechanizmu aukcyjnego.

Rysunek 4: Metoda ustalania ceny w systemie aukcyjnym sprzedaży gazu

Źródło: Opracowanie własne PGNiG

4.8. Rynek hurtowy

Przeprowadzenie PUG (w postaci aukcji) pozwoli na utworzenie hurtowego rynku gazu ziemnego w Polsce, przy czym handel na tym rynku (rynek wtórny) będzie mógł być prowadzony **zarówno na rynku giełdowym, jak i w ramach kontraktów bilateralnych (OTC)**.

Głównymi zaletami kontraktów bilateralnych są:

- **Brak standaryzacji produktów** – pozwalający na dopasowanie transakcji do specyficznych oczekiwań podmiotu sprzedającego lub podmiotu zakupowego, np. w zakresie warunków dostaw, terminów dostaw, klauzul take-or-pay, itp.
- **Niskie koszty transakcyjne** – w przypadku transakcji OTC nie ma potrzeby wnoszenia depozytów zabezpieczających oraz istotnie niższe są koszty wynikające z prowizji od zawieranych transakcji. Biorąc pod uwagę bardzo niskie marże realizowane w ramach obrotu hurtowego, oszczędności w zakresie kosztów finansowania handlu jak i kosztów transakcyjnych w bardzo dużym stopniu wpływają na poziom rentowności podmiotów działających na rynkach hurtowych gazu.

Zgodnie z wiedzą PGNiG, kontrakty bilateralne zawierane w ramach rynku OTC stanowią zdecydowaną większość transakcji na rozwiniętych rynkach europejskich. Przykładowo, na rynku niemieckim ponad 98% transakcji dotyczących fizycznych dostaw gazu jest realizowanych w kontraktach OTC, a tylko niespełna 2% za pośrednictwem giełdy.

4.9. Zwolnienie mocy wyjścia

W przypadku, jeżeli odbiorca wypowie PGNiG umowę sprzedaży gazu lub zmniejszy wolumen zamawianego gazu, w konsekwencji zakupu gazu od innego dostawcy, który nabył gaz w ramach aukcji PUG, PGNiG zwolni całość lub część (proporcjonalną do redukcji zamówienia) zarezerwowanych mocy wyjścia w punkcie odbioru gazu, na którym przyłączony jest dany klient.

PGNiG zakłada, iż częściowa lub pełna redukcja zamówionych mocy, wynikająca ze zmiany sprzedawcy, będzie bezpośrednio przenoszona na poziom mocy zamówionych u danego operatora systemu przesyłowego lub dystrybucyjnego realizującego dostawę do odbiorcy, który dokonał zmiany sprzedawcy. Taki mechanizm pozwoli uniknąć ryzyka podwójnego naliczania opłat transportowych – zarówno od starego jak i nowego sprzedawcy.